

KRONIKA

PASKUTINĖ
ALEKSANDRO ŽALIO
ŽINUTĖ

Vieni kitiems mes esam
kaip laiškai, kaip Dievo atsiųstos žinutės,
kurias, deja, ne visuomet
pajėgiam paskaityti –
gal talento ar išminties,
arba tiesiog kantrybės trūksta...

2018 m. rugpjūčio 18-ąją Klaipėdos universiteto bendruomenė, visa Klaipėdos miesto inteligentija buvo sukrėsta skaudžios ir netikėtos žinios – Anapusyben išėjo Aleksandras Žalys (1951 10 26–2018 08 18) – kolega, bičiulis, mokytojas, bendražygis – asmenybė, kuriai net turtingoje lietuvių kalboje, ko gero, stinga žodžių visapusiškai apibūdinti.

Aleksandras Žalys buvo ir jį pažinojusiųjų atmintyje išliks kaip ryški, spalvinga, šviesi, vitališka „Dievo žinutė“. Gal dėl to, kad nemėgo likti nuošalyje, o nuolat veržėsi į darbų, naujų įvykių, pozityvių poslinkių sūkurį. Ir visur suspėta – ir akademinėje, ir politinėje, ir visuomeninėje veikloje. O kur dar aistra krepšiniui, dviračiui, rytmetinėms maudynėms jūroje, žvejybai ir, žinoma, poezijai. Kiek savų ir kitų iškilių bei mėgstamų poetų: Henriko Radausko, Marcelijaus Martinaičio, Vytauto Mačernio, Bernardo Brazdžionio, Jono Strielkūno – tekstų perskaityta auditorijose,

literatūriniuose vakaruose, bičiulių, o neretai ir pirmą kartą sutiktų žmonių būryje....

Aleksandras Žalys gimė 1951 m. spalio 26 d. Girininkuose, Šiaulių rajone. 1975 m. baigė lietuvių kalbos ir literatūros studijas Valstybinės konservatorijos Klaipėdos fakultetuose (dabar – Klaipėdos universitetas). 1977–1980 m. studijavo Vilniaus universiteto aspirantūroje, o 1983-iaisiais sėkmingai apgynė filologijos mokslų daktaro disertaciją. 1986 m. jam suteiktas docento mokslinis vardas. Aleksandras Žalys buvo vienas aktyviausių Klaipėdos universiteto steigimo iniciatorių ir kūrėjų, todėl buvo išrinktas šio universiteto pirmojo Senato (1991–1993 m.) pirmininku. Nuo pat universiteto įkūrimo 1991 m. iki 1997 m. buvo Lietuvių literatūros katedros vedėjas, 1997–2006 m. – Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas. Studentams dėstė Lietuvių literatūros istorijos, literatūros teorijos kursus, vadovavo kursiniams ir diplominiams darbams, buvo aktyvus ir produktyvus mokslininkas – publikavo kelias monografijas, daug mokslinių ir mokslo populiarinimo straipsnių apie literatūros istoriją ir dabartį. Nuo 1992 m. Aleksandras Žalys – Lietuvos rašytojų sąjungos narys. Išleido eilėraščių rinkinius „Iš retų ir išblukusių tekstų“, „Laiškai“, „Pilis“. 2000 m. Aleksandras Žalys apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės medaliu, o 2002 m. už literatūros kritikos straipsnių rinkinį „Gyvenimo metaforos ieškant“ jam įteikta Ievos Simonaitytės literatūrinė premija.

Dievo mums siųstas ir Jo apdovanotas įvairiais talentais Aleksandras Žalys šiomis dovanomis dosniai ir altruistiškai dalijosi su visais – studentais, kolegomis, bendraminčiais, bičiuliais ir visais kitais, kuriuos jam teko sutikti savo gyvenimo kely. Gal dėl to laidotuvių apeigų metu kalbėję ir internetinėje erdvėje užuojautas siuntę buvę studentai, kolegos ir bendražygiai liudijo prasmingą velionio buvimą: „Užjaučiu visus, kuriuos gyvenimas buvo suvedęs su šia šviesia asmenybe...“; „Dar ilgai Klaipėdos gatvėse ieškosiu akimis pažįstamo silueto...“; „Visam gyvenimui atmintin įstrigo jo komentarai apie poeziją ir literatūrinės provokacijos“; „Mano mylimas dėstytojas, kuris užburdavo įtaigumu, kuris niekada nebuvo nuobodus, nes pats buvo užburtas gerų tekstų, gerų autorių... ačiū, nors ir labai pavėluotai...“; „Šviesus žmogus, daug prisidėjęs prie Klaipėdos universiteto ir miesto gyvasties, tegu bus Jam šviesus dangus“; „Amžinybės kelyje Aleksandras... Gražus buvo Jo žvilgsnis. Gražus buvo Jo atviras ir tiesus žiūrėjimas į žmogų. Graži buvo Jo šviesa, Jo mintis – vis nešami

žmogui, jaunimui, kolegoms. Gražus, itin gražus, buvo Jo paprastumas. Gražus buvo talentas. Išaina Aleksandras į pirminę savo stotelę – į Raudėnus, tarp Tryškių ir Kuršėnų Jo gimtieji dangūs... Šviesių, darbščių, paprastų ir tvirtų žmonių kraštas. Ir atguls Aleksandras tarp savų, tarp savo žemės akmenų, akmenėlių – ir tų grubių, riedėjusių per lauką, zomato linijoj sudėtų, ir tarp tų nuobliuotų, nublizgintų, į kuriuos vardų ženklai įrėžti. Bus ir Aleksandro eilutė... Taip dar pagyvena Vardas laikinai... Išsėkis Amžinybėje, Aleksandrai! Mes dar kažkiek pabūsime šiapus vartų... Laikinai“.

Aleksandras Žalys visiems laikams liks istorijoje – universiteto, miesto, literatūros, kultūros. Liks parašytose monografijose, sudarytose knygose, liks savo paties ir kitų poetų parengtose eilėraščių rinktinėse. Liks mūsų visų jį pažinojusių širdyse.

Palydėjome velionį į gimtųjų Raudėnų (Šiaulių raj.) kapines, minėdami šviesią bendrystę, aidint jo taip mėgto ir dažnai skaityto J. Strielkūno tekstui:

To neturi jauni: gležno žodžio augimo už grotų,
Katakombų, kur uždraustą knygą per naktį skaitai.
To neturi jauni: mylimiausių draugų pašarvotų,
Kai veide tavo lieka jų žvakių gelsvi atšvaitai...

Prof. dr. Rimantas Balsys